

Ministerul Educației

Manual
pentru clasa
a VI-a

Maria-Liana Lăcătuș (coordonator)
Carmen-Rodica Burcea-Iancu
Laurența Hacman
Ana-Maria Rusu

CORINT
LOGISTIC

EDUCAȚIE SOCIALĂ

CUPRINS

Competențe generale și competențe specifice	4
Cuvânt-înainte	5
Ghid de utilizare a manualului	6
Recapitulare inițială	8
Evaluare inițială	10
UNITATEA 1:	
IDENTITATE ȘI DIVERSITATE CULTURALĂ	11
· Diversitatea culturală – o caracteristică a societății contemporane	12
Proiect: DIVERSITATEA CULTURALĂ ÎN ȘCOALA MEA	16
· Complexitatea identității personale în prezent. Identitatea culturală proprie și identitatea culturală a celorlalți	18
· Tradiții și obiceiuri comune/diferite ale culturilor	22
Proiect: PERSONALITĂȚI LOCALE	26
· Patriotismul și manifestările sale	28
Proiect: MOȘTENIREA NOASTRĂ CULTURALĂ	32
· Raportul „eu”-„ceilalți”, „noi”-„ceilalți” în societatea multiculturală și în societatea interculturală	34
Recapitulare	38
Evaluare	40
UNITATEA 2:	
Principii și valori ale societății interculturale	41
· Principiile și valorile unei societăți interculturale	42
· Abateri de la principiile și valorile societății interculturale. Forme de intoleranță	46
· Manifestări și efecte ale lipsei de solidaritate	50
Recapitulare	54
Evaluare	56
UNITATEA 3:	
Persoana în societatea interculturală	57
· Trăsături ale persoanei în societatea interculturală	58
· Comunicarea interculturală. Specificul comunicării interculturale. Bariere ale comunicării interculturale	62
· Reguli și principii pentru facilitarea comunicării interculturale	66
Proiect: PARTICIPAREA CIVICĂ A MINORITĂȚILOR	70
Recapitulare	72
Evaluare	74
Recapitulare finală	75
Evaluare finală	77
Mic dicționar intercultural	78
Soluții la exercițiile de evaluare	80

COMPETENȚE GENERALE ȘI COMPETENȚE SPECIFICE

1. *Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social*
 - 1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației interculturale cu referire la fapte/evenimente/procese din societatea contemporană.
 - 1.2. Identificarea propriilor repere de identitate culturală, prin raportare la sisteme de referință culturale variate.
 - 1.3. Analizarea unor situații în acord/dezacord cu valorile și principiile societății interculturale.
2. *Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice*
 - 2.1. Elaborarea, în echipă, a unui proiect intercultural pentru rezolvarea unor probleme cu caracter intercultural.
 - 2.2. Participarea, prin derularea unui proiect intercultural, la rezolvarea problemelor comunității și la promovarea dialogului intercultural.
 - 2.3. Rezolvarea în perechi/echipă a unor sarcini de lucru referitoare la viața într-o societate interculturală.
3. *Participarea responsabilă la luarea deciziilor, prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ*
 - 3.1. Manifestarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți, față de identitatea culturală proprie și față de identitatea celor care aparțin unor culturi diferite.
 - 3.2. Participarea la rezolvarea problemelor comunității, manifestând empatie culturală în relațiile cu persoane aparținând unor culturi diferite.

CUVÂNT-ÎNAINTE

**Draga noastră elevă,
Dragul nostru elev,**

- În clasa a VI-a, la Educație socială, vei învăța despre identitatea și diversitatea culturală în societatea contemporană, despre identitatea culturală a unei persoane, precum și despre trăsăturile persoanei în societatea interculturală.
- Te vei înțelege pe tine ca persoană cu o anumită identitate culturală, care păstrezi și transmiți mai departe moștenirea culturală primită de la înaintași și care manifesti toleranță și respect față de diversitatea culturală în relațiile cu ceilalți.
- Te vei implica în proiecte pentru ca, în școala ta, diversitatea culturală să fie acceptată și respectată, personalitățile locale și realizările lor să fie cunoscute, moștenirea noastră culturală să fie dusă mai departe, iar participarea civică a minorităților să fie încurajată.
- Vei învăța ce sunt toleranța și intoleranța, solidaritatea și marginalizarea, excluderea sau izolarea, precum și ce presupune dialogul intercultural. Vei învăța importanța principiilor și normelor în relațiile interculturale pentru pace și viața armonioasă în comunitate și cum trebuie să te comporți cu persoane din culturi diferite de a ta.
- Îți vei dezvolta competențele sociale, vei afla informații noi, dar vei avea și ocazia de a-ți reaminti lucrurile cele mai importante pe care le-ai învățat, deja, în clasa a V-a. Descoperind diversitatea interculturală vei învăța să trăiești în pace, securitate și demnitate, atât acasă și la școală, cât și în localitatea și în țara ta și oriunde în lume.

Cu bucurie că putem, iată, să ne adresăm ție,
îți urăm să înveți bine, ușor și cu plăcere!

GHID DE UTILIZARE A MANUALULUI

Manualul cuprinde variantele tipărită și digitală

Simboluri
folosite
în varianta
digitală

Rezolvă

Privește

Vizionează

MANUALUL ESTE STRUCTURAT ÎN UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE, CARE CUPRIND:

LECȚIE

Titlu de capitol

Titlu de lecție

Jurnalul dublu

În această
lecție vom
învăța

Dezbateri

Textul lecției

Reflectează!

Investigații!

18 **Capitolul I** **Identitate și diversitate culturală**

În această lecție vom învăța:

- În ce constă complexitatea identității personale
- Ce este identitatea culturală și care sunt elementele ei
- Ce este patrimoniul cultural
- Cum protejăm identitatea culturală

DEZBATERE

Discuțai, în grupuri de câte patru elevi, despre caracteristicile culturale ale generației actuale de tineri:

- Identitatea este poștin trei caracteristici.
- Stabilită dacă ele se regăsesc și la elevii din clasa voastră și cât de mult le determină identitatea culturală.

REFLECTEAȚĂ!

Legislația românească și cea europeană protejează identitatea persoanelor, câtă a celor aparținând minorităților naționale. Astfel, dreptul la identitate este prevăzut în toate legile drepturilor și libertăților omene.

Este benefic acest lucru pentru fiecare om?

De ce?

INVESTIGAȚII

Imaginați-vă de mai sus sunt înfățișate trei personalități românești. În conștiința oamenilor, împreună cu o colegă sau un coleg, cautați date despre ele pe Internet și răspunde la următoarele întrebări:

- Ce au în comun aceste personalități?
- Unde și când s-au născut și la ce interval de timp?
- În ce domeniu/domenii s-au remarcat?
- Ce calități umane îi caracterizau?
- Pe care dintre cele trei personalități ai alege-o drept model demn de urmat în viața și în cariera ta? De ce?

Alături! Impuneți o țară de călătorii remarcabile care întregesc identitatea personală a celor trei personalități. Prezentați clasei listele întocmite.

19 **COMPLEXITATEA IDENTITĂȚII PERSONALE ÎN PREZENT. IDENTITATEA CULTURALĂ PROPRIE ȘI IDENTITATEA CULTURALĂ A CELORLALȚI**

Ce este identitatea culturală?

- Identitatea personală este complexă, fiind compusă din mai multe elemente diferite, precum: înălțarea, familia în care ne naștem, creșterea și dezvoltarea, locul natal și domiciliul sau rezidența, stilul de viață, starea materială, moștenirea culturală de la părinți, conexiunea cu oamenii aparținând diferitelor culturi, etnici, confesiuni religioase etc.
- Identitatea culturală este parte a identității personale și se definește prin caracteristicile care rezultă din legătura cu o anumită cultură. Printre aceste caracteristici se numără limba maternă, valorile, normele, tradițiile și obiceiurile specifice respectivei culturi, moștenirea culturală.
- Identitatea culturală se formează pe parcursul vieții unei persoane, pe măsură ce aceasta învață limba maternă și istoria patriei, ia cunoștință de tradițiile și obiceiurile din comunitatea sa, le respectă și le duce mai departe și, nu în ultimul rând, își însușește valorile comunității. Folosirea limbii materne și participarea la viața comunității sunt elemente de bază pentru păstrarea identității culturale în grupurile etnice.
- Identitatea culturală este legată de apartenența la un grup, care poate fi chiar o generație. Identitatea culturală o generației tinerilor de azi este caracterizată și de apartenența la rețelele sociale în mediul virtual și de modul în care interacționează în cadrul acestora.

INVESTIGAȚII

1. **Alina Brîncuș** (1975) - artistă plastică, membră a Academiei Române de Arte.

2. **Constantin Brâncuși** (1874-1957) - sculptor român, unul din pătrii arhitecturii moderne.

3. **Henri Lubor** (1925-2015) - actor român, unul din pătrii teatrului românesc.

20 **Protejarea patrimoniului cultural**

Statul român protejează patrimoniul cultural

- Legea nr. 26/2008 și Legea nr. 182/2000 de protejare a patrimoniului cultural național
- Legea nr. 31/2003 (Legea muzeelor și a colecțiilor publice)
- Legea nr. 422/2001 de protejarea a monumentelor istorice
- În România se aniversază Zilele Europene ale Patrimoniului (în luna septembrie, începând cu anul 1995)

Instituții în România care protejează patrimoniul cultural

- Institutul Național al Patrimoniului
- Ministerul Culturii
- Comisia Națională a României pentru UNESCO
- Muzei, asociații și fundații, organizații

Comunitatea mondială protejează patrimoniul cultural

Anual, UNESCO propune valori ale patrimoniului cultural mondial care să fie protejate.

În anul 2018 a fost declarat Anul European al Patrimoniului Cultural.

Jurnalul dublu

Notează, într-un tabel cu două coloane, gândurile sau observațiile referitoare la patrimoniul nostru cultural. Completează tabelul conform modelului.

Despre patrimoniul nostru cultural	Gândurile sau observațiile mele
În patrimoniul nostru cultural sunt incluse monumente arhitecturale remarcabile, precum Mănăstirea Voroneț.	Societatea românească protejează monumentele de patrimoniu cultural.
Pe lângă monumente arhitecturale, din patrimoniul nostru cultural fac parte și...	Mănăstirea Voroneț este una dintre cele mai frumoase realizări arhitecturale din țară.
În muzeele de istorie se găsesc multe obiecte de... culturală.	

EVALUARE

Completează literele lipsă din cuvintele care alcătuiesc piramidă identității culturale și arată elemente care compun identitatea culturală a unei persoane.

L M B I
V A D O I
Y A D I T E
T A D I T I I
O B C I U R I
M D E C I V I T
M Ș T E R E C L T R A

21 **VOCABULAR**

patrimoniu = avere, comoră; totalitatea bunurilor unei persoane, ale unui grup sau ale unei colectivități.

patrimoniu cultural = totalitatea valorilor (creațiilor) realizate de oamenii unei populații și transmise din generație în generație și păstrate în mod conștient și ca simbol al identității naționale.

APLICĂ!

Scrie un eseu de o jumătate de pagină despre responsabilitatea față de patrimoniul nostru cultural.

CALENDAR INTERCULTURAL

Luna octombrie

- Bulgaria
- China
- Croația

Vocabular

Evaluare

Aplică!

Calendar intercultural

Studiu de caz. Lucrați în perechi!

Reflectează!

Capitolul III Persoana în societatea interculturală

REGULI ȘI PRINCIPII PENTRU FACILITAREA COMUNICĂRII INTERCULTURALE

STUDIU DE CAZ. Lucrați în perechi!

Citește povestea lui Bogdan, care a plecat în China să încheie un acord cu posibili parteneri de afaceri. Împreună cu un coleg sau o colegă, răspunde la întrebările care urmează textului.

Bogdan încheie afaceri în China

Bogdan așteaptă avionul să se întorcă acasă. „Călătoria asta a fost un eșec clar”, gândește el. „Nu am încheiat nicio afacere și, în plus, m-am făcut de râs în fața celor pe care îi doream parteneri.”

Cu două zile în urmă, obosit după un zbor lung de vreo 10 ore, Bogdan a ajuns în China. Era atât de obosit, încât a refuzat invitația la masă pe care i-au făcut-o cei pe care și-i dorea parteneri de afaceri. Le-a răspuns că nu trebuie să se deranjeze pentru el, mai ales că se vor întâlni a doua zi. A crezut că refuzul său a fost politicos și că, în plus, va fi primul bine, având în vedere că ia scute de cheltuieli suplimentare. El nu știa că în China se obișnuiește să îți cunoști viitorii parteneri înainte de a încheia afaceri cu ei. „Dacă așa fi știut...”, regretă el acum.

La întâlnirea de a doua zi a întârziat câteva minute; în orice caz, mai puțin de cinci, deci nici nu s-a gândit că ceilalți vor considera că este o întârziere adevărată. I-a găsit bălănd darabana pe masă. I s-a părut potrivit să se scoze, îmbălzăindu-i pe fiecare și bălăndu-i călduros pe umăr. A avut impresia că salutul său atât de călduros nu este prea bine primit. „Dacă ai fi știut că o plecație era suficientă...”, regretă el, amintindu-și de cea de a doua zi.

A vorbit cu încredință, s-a adresat marelui interlocutorilor călduros să fie de acord cu el. Acepta, politic, și-i răspuns de fiecare dată „Da”. Dacă așa fi știut că ei confirmau că m-au înțeles, nu că sunt de acord cu mine...”, mai regretă încă o dată Bogdan.

Dar nu a știut! Acum pleacă acasă fără parteneri pe care îi căuta. Dar nu chiar cu mâna goală, își spune el, ci cu o lecție învățată. Peste o lună, când se va întoarce să caute alți parteneri, va ști cum să se poarte.

REFLECTEAȚI!

Redactează un text scurt în care să exprimi cum te-aș fi simțit dacă ai primi vizita unui elev străin în care nu s-ar comporta conform unei sau alteia dintre normele și regulile cu care ești obișnuit.

APLICĂ!

- Realizează un desen în care să arăți cum trebuie să te pregătești tu pentru o vizită la un elev străin, astfel încât să comunici bine și să ai înțelegiți unul cu altul.
- Realizează o expoziție de desene în clasă pe baza cărora să stabilești reguli de comunicare interculturală.

DESCOPERIȚI!

Transcrie și completează în caiet propozițiile de mai jos pentru a descoperi când este eficientă comunicarea interculturală.

- Comunicarea este eficientă atunci când persoanele din cultura reușesc să se înțeleagă și unete cu altele interculturală, (diferențe), (comunică).
- Comunicarea interculturală îți ajută pe oameni să prevină neînțeleptele și să evite confuziile. (eficientă)
- În comunicare interculturală eficientă, este nevoie de cunoștințe despre celor cu care comunicăm. Le putem distinge dintr-o privire despre istoria lor, despre obiceiurile, și valorile lor. (cultura) tradițiile/convingerile)
- O abilitate necesară în comunicarea interculturală eficientă este să ai și Ascultând, vei înțelege mai bine ce are de spus vorbitorul și chiar vei putea înțelegi multe lucruri despre el. (ascuți)
- este una dintre abilitățile de comunicare pe care le învățăm la școală. (ascultarea)

Vocabular (ilustrat)

Descoperiți!

Activitate de grup

RECAPITULARE

EVALUARE

MIC DICȚIONAR INTERCULTURAL

Capitolul I Caracteristici ale societății contemporane

RECAPITULARE

1. Află, prin anagramare (schimbarea ordinii literelor), un cuvânt care arată ceea ce caracterizează orice persoană și o face unică.

DENTITIE + A + TA

2. Formați grupuri de câte patru elevi. Fiecare grup să lipească, pe o coală de hârtie sau un carton format A3, câte o ilustrație cu un obiect din patrimoniul nostru național.

La final, colile cu ilustrații vor fi așezate pe harta României, proiectată pe tablă.

Analizați ilustrațiile și discutați despre importanța păstrării patrimoniului național.

3. Scrie o compunere despre obiceiul de a ne aniversa zilele de naștere. Provocarea pentru această compunere este răspunsul la întrebarea: *Ziua de naștere este o sărbătoare o copilului sau o sărbătoare o cadoului?*

4. Caută în dicționari și pe Internet sensurile termenilor tradiție și tradițional. Construește câte o propoziție cu fiecare termen pentru a exprima ce pădere ai tu despre tradiții și obiceiuri.

5. Organizați-vă în patru grupuri de investigații ai tradițiilor și obiceiurilor din România. Fiecare grup să efectueze o vizită de documentare la un muzeu și să culegă informații despre tradițiile și obiceiurile pe teritoriul țării noastre.

În clasă, fiecare grup va selecta informațiile și va redacta un text de o jumătate de pagină, pe care îl va prezenta colegilor.

La final, se va formula o concluzie despre diferențele dintre tradițiile și obiceiurile grupurilor din diferite zone ale țării.

6. Completează în caiet propozițiile de mai jos.

- Diversitatea culturală trebuie
- O parte din identitatea mea personală este reprezentată de identitatea
- Eu tradițiile și obiceiurile familiei mele.
- Respect tradițiile și obiceiurile grupuri, chiar dacă sunt ale noastre.
- Nu respectăm naționale, precum imnul, drapelul și stema țării.

EVALUARE FINALĂ

1. Formulează patru întrebări despre principiile și valorile societății interculturale.

2. Scrie în dreptul fiecărei afirmații litera R sau litera A, după caz. R = respectă principiile și valorile societății interculturale; A = abateri de la principiile și valorile societății interculturale.

Copiii din grupurile etnice minoritare au dreptul de a-și păstra cultura proprie.

Inter-societate interculturală toți copiii trebuie tratați în mod egal.

Datorită diferențelor culturale, copiii din grupuri etnice diferite nu pot colabora unul cu celălalt.

3. Scrie A în caseta din dreptul enunțului pe care îl consideri adevărat și F în caseta din dreptul enunțului pe care îl consideri fals.

Enunțul	A/F
Copiii au dreptul la identitatea culturală proprie.	
Copiii din grupurile etnice minoritare au dreptul de a-și păstra cultura proprie.	
Inter-societate interculturală toți copiii trebuie tratați în mod egal.	
Datorită diferențelor culturale, copiii din grupuri etnice diferite nu pot colabora unul cu celălalt.	

4. Formulează un argument pentru afirmația următoare: *Dialogul intercultural este un mijloc de a asigura pacea.*

5. Completează cadrulul de mai jos cu câte un exemplu de respect față de diversitatea culturală pentru fiecare categorie, după modelul dat.

Respect față de diversitatea culturală în familie.	Respect față de diversitatea culturală în școală.
Respect față de diversitatea culturală în România.	Respect față de diversitatea culturală în Uniunea Europeană.
Respect față de diversitatea culturală în grupuri și organizații naționale și europene.	

BAREM DE NOTARE

NO.	PUNCTE pentru răspunsurile corecte	AUTO-EVALUARE	PUNCTE ACORDATE
1	4 + 5 puncte/întrebare = 20 puncte		
2	3 + 5 puncte/întrebare corect = 15 puncte		
3	4 + 5 puncte/întrebare corect = 20 puncte		
4	1 + 10 puncte/argument valabil = 10 puncte		
5	5 + 5 puncte/argument corect = 25 puncte		
De oficiu	10 puncte		
Total	100 puncte		

Nota obținută:

Capitolul III Persoana în societatea interculturală

MIC DICȚIONAR INTERCULTURAL

Competențe interculturale

Sunt cunoștințe, abilități, atitudini și comportamente, care ne permit să interacționăm adecvat cu persoane și grupuri din alte culturi și să găsim soluții la probleme care pot apărea atunci când interacționăm cu acestea.

Personalele cu competențe interculturale știu cum să comunice, cum să se comporte sau cum să colaboreze cu persoane din culturi diferite. Ele pot să privească lucrurile și din perspectiva celorlalți, știu să asculte pe ceilalți și să respecte convingerile și credințele, se pot adapta obiceiurilor acestora și pot ține în seamă cu ei.

Se dezvoltă prin educația la școală, dar și în familie și în comunitate.

Comunicare interculturală

Comunicarea dintre două sau mai multe persoane care provin din culturi diferite, care interacționează unele cu altele și fac schimb de cunoștințe. Este comunicarea între persoane din diferite culturi care vin în contact unele cu altele și între care se stabilesc relații.

Cultură

Cuprinde cele mai importante realizări și creații ale unor grupuri și comunități, cum sunt cele literare, artistice, arhitecturale, muzicale, tradiții și obiceiuri, valori și modalități de conviețuire cu alții; presupune multitudinea de caracteristici și conștiințe care aparțin unui anumit grup de oameni, respectiv unui popor, de la limba vorbită, la religie, gastronomie, obiceiuri sociale, muzici și artă. Reprezintă modul de viață al unui grup sau popor.

Dialog intercultural

Reprezintă dialogul dintre persoane și grupuri aparținând unor culturi diferite, deschiderea către alte culturi, către valorile persoanelor din grupuri culturale diferite, ascultarea și înțelegerea lor reciprocă.

Diversitate culturală

Înseamnă existența mai multor culturi diferite la nivelul unei comunități, adică o coexistență de culturi în același spațiu geografic; diversitatea presupune diferențe între oameni și creațiile lor: între credințe, valori, moduri de viață.

Discriminare

Aciuni prin care anumite persoane sau grupuri de persoane sunt tratate diferit, comparativ cu modul în care sunt tratate altele.

CE AM ÎNVĂȚAT ÎN CLASA A V-A?

AMINTEȘTE-ȚI!

1. Alege patru noțiuni despre care ai învățat în clasa a V-a la lecțiile de Educație socială și alcătuiește propoziții cu ele.
2. Găsește cuvintele potrivite în explozia stelară de mai jos și, apoi, completează propoziția: *Gândirea critică presupune ...*

Prejudecăți
Persuasiune
fapt
opinie
stereotipuri
argument
drepturile copilului
responsabilități
convingere
discriminare

ARG _ _ EN _ _ R _

ÎN _ _ _ B _ R _

schimbul de OP _ _ II

**Gândirea
critică**

capacitate de a ne M _ _ A

lipsă de PR _ J _ D _ _ _ I

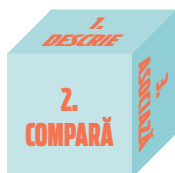
3. După modelul dat, completează pe caiet tabelul următor cu informații referitoare la drepturile copiilor aparținând minorităților naționale din România. Poți adăuga și alte rânduri dacă ai nevoie.

Știu despre drepturile acestor copii	Vreau să știu despre drepturile acestor copii	Am învățat despre drepturile acestor copii
• că sunt garantate de către stat	• cum sunt garantate de către stat	• ce drepturi au copiii

APLICĂ!

4. Realizați în echipe de patru-șase copii un afiș/colaj/desen prin care să promovați cel puțin patru drepturi ale copilului. Expuneți afișele în clasă sau pe holul școlii.
5. Confeționează, împreună cu o colegă sau un coleg, un cub din hârtie/carton/lemn, după modelul:

Se completează cele șase fețe cu: 1. DESCRIE; 2. COMPARĂ (asemănări și deosebiri); 3. ASOCIAZĂ; 4. ANALIZEAZĂ; 5. ALEGE; 6. ARGUMENTEAZĂ (pro și contra)

Rezolvați sarcinile (în ordinea dată de rostogolirea cubului):

1. DESCRIE dreptul fundamental la informare al copiilor.
2. COMPARĂ dreptul la informare în viața copiilor din România și a celor din altă țară.
3. ASOCIAZĂ dreptul la informare al copiilor cu respectarea/încălcarea lui într-o operă literară sau într-un film pentru copii.
4. ANALIZEAZĂ comportamentul adulților în respectarea și apărarea dreptului copiilor la informare.
5. ALEGE câteva acțiuni pe care le poți face tu pentru promovarea acestui drept.
6. ARGUMENTEAZĂ (pro și contra) importanța acestui drept în viața copiilor din România și de pretutindeni.

DEZBATERE

6. Scrie propozițiile de mai jos pe caiet, într-un tabel cu două coloane. Apoi compară propozițiile din tabelul tău cu cele ale unei colege sau ale unui coleg.
- Explicați de ce ați fost de acord sau de ce nu ați fost de acord cu propoziția/propozițiile pe care le-ați plasat în coloane diferite.
 - Asociați propozițiilor cu care nu ați fost de acord un drept al copilului și stabiliți în ce măsură cerința sau punctul de vedere exprimat în aceste propoziții încalcă respectivul drept.
 - Cititul este o activitate care dezvoltă cultura generală.
 - Fetele sunt mai studioase decât băieții.
 - Ora de matematică este mai importantă decât ora de educație fizică.
 - Elevii agresivi nu ar mai trebui primiți la școală.
 - Ai dreptul să te joci doar dacă înveți bine la toate disciplinele școlare.

Propoziții cu care sunt de acord	Propoziții cu care nu sunt de acord

INVESTIGAȚI!

7. Copiilor nu le sunt respectate întotdeauna drepturile. Investigați cazuri de încălcare a drepturilor în clasa voastră. Parcurgeți următorii pași:

Pasul 1: Realizați un grup de discuții de educație interculturală al clasei voastre și trimiteți pe grup rugămintea ca fiecare elev căruia i-a fost încălcat un drept să scrie un mesaj menționând:

- ce drept i-a fost încălcat
- cine i-a încălcat dreptul
- cum a acționat pentru ca situația să nu se mai repete.

Pasul 2: Organizați-vă în trei grupuri.

- Grupul 1 va întocmi o listă cu drepturile care le-au fost încălcate copiilor din clasa voastră.
- Grupul 2 va stabili cine sunt cei care încalcă drepturile copiilor.
- Grupul 3 va stabili cum acționează copiii pentru ca drepturile să nu le mai fie încălcate.

Pasul 3: Prezentați clasei rezultatele investigației voastre și propuneți un regulament pentru respectarea drepturilor copilului.

EVALUARE INIȚIALĂ

- Formulează patru întrebări despre drepturile fundamentale ale copilului.
- Scrive, pe caiet, în dreptul fiecărei afirmații litera F, dacă o consideri fapt, și litera O, dacă o consideri opinie.
 - Studii din anul 2021 arată că, în mediul rural, absenteismul școlar este mai mare decât în orașe.
 - Românii din Transilvania sunt mai veseli decât cei din Moldova.
 - Copiii au dreptul la timp liber.
 - Profesorii nu ar trebui să dea teme pentru acasă.
- Scrive, pe caiet, **A** în caseta din dreptul enunțului pe care îl consideri adevărat și **F** în caseta din dreptul enunțului pe care îl consideri fals.

Enunțul	A / F
Dreptul la opinie este un drept al copiilor.	
Dreptul la opinie este un drept exclusiv al adulților.	
Dreptul la opinie este un drept și al adulților, și al copiilor.	
Dreptul la opinie nu este un drept al copiilor	

- Unește, pe caiet, cu o săgeată dreptul fundamental al copilului cu responsabilitatea care îi corespunde.

Dreptul	Responsabilitatea (îndatorirea)
Dreptul la liberă exprimare	Să păstreze igiena personală și curățenia.
Dreptul la sănătate	Să păstreze curățenia la locul de joacă.
Dreptul la educație	Să nu îi jignească pe ceilalți cu vorbele sale.
Dreptul la joc și recreere	Să frecventeze școala și să învețe bine.

- Formulează un argument PRO și un argument CONTRA cu privire la afirmația: *Copiii de 12 ani care nu știu să scrie și să citească nu ar trebui să mai fie primiți la școală.*
- Scrive un text de o jumătate de pagină, prin care să îți convingi colegii de clasă să participe la Ziua de Curățenie Națională. În redactarea textului, respectă următoarele cerințe: Cerința 1: Prezintă problema!; Cerința 2: Adu cel puțin două argumente!; Cerința 3: Prezintă propria ta opinie!

BAREM DE NOTARE

Nr.	PUNCTE pentru răspunsurile corecte	AUTO-EVALUARE	PUNCTE ACORDATE
1.	4 × 2,5 puncte/întrebare = 10 puncte		
2.	4 × 2,5 puncte/răspuns corect = 10 puncte		
3.	4 × 2,5 puncte/răspuns corect = 10 puncte		
4.	4 × 2,5 puncte/răspuns corect = 10 puncte		
5.	2 × 10 puncte/argument valabil = 20 puncte		
6.	3 × 10 puncte/cerință respectată = 30 puncte		
Din oficiu	10 puncte		
Total	100 puncte		
Nota obținută			

Identitate și diversitate culturală

1. Diversitatea culturală – o caracteristică a societății contemporane
Proiect: DIVERSITATEA CULTURALĂ ÎN ȘCOALA MEA
2. Complexitatea identității personale în prezent.
Identitatea culturală proprie și identitatea culturală a celorlalți
3. Patrimoniul cultural, moștenirea culturală
4. Tradiții și obiceiuri comune/diferite ale culturilor
Proiect: PERSONALITĂȚI LOCALE
5. Patriotismul și manifestările sale
Proiect: MOȘTENIREA NOASTRĂ CULTURALĂ
6. Raportul „eu” – „ceilalți”, „noi” – „ceilalți” în societatea multiculturală și în societatea interculturală

Recapitulare
Evaluare

În această lecție vom învăța:

- Ce este diversitatea culturală.
- De ce este importantă diversitatea culturală.
- Cine protejează diversitatea.

ACTIVITATE DE GRUP

1. Formați grupuri de câte patru elevi. Fiecare elev scrie în caiet cel puțin cinci cuvinte legate de diversitate. Apoi, le prezintă colegilor din grup și explică de ce le-a ales. Toate cuvintele alese vor fi scrise pe tablă.
2. Fiecare grup va alege trei cuvinte de pe tablă și va construi cu ele o propoziție despre diversitate, pe care o va citi apoi clasei.

EXPRIMĂ-ȚI OPINIA!

Răspunde „DA”, dacă ești de acord, sau „NU”, dacă nu ești de acord, și explică.

1. În lume nu există diversitate culturală.
2. Diversitatea culturală trebuie respectată și protejată.
3. Societatea românească contemporană este o societate multiculturală.
4. Diversitatea culturală ne aduce beneficii mari.
5. Fără diversitate viața noastră ar fi mai bună.
6. Diversitatea culturală este un obstacol pentru colaborarea dintre oameni.

DIVERSITATEA CULTURALĂ – O CARACTERISTICĂ A SOCIETĂȚII CONTEMPORANE

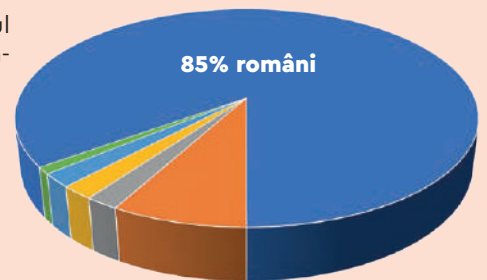
Ce este diversitatea culturală?

- Diversitatea culturală se caracterizează prin existența *mai multor culturi diferite* la nivelul unei comunități.
- Culturile grupurilor și comunităților cuprind cele mai importante *realizări și creații* ale membrilor acestora, cum sunt creațiile literare, artistice, arhitecturale, muzicale. Mai cuprind și *tradiții și obiceiuri, valori și modalități de conviețuire* cu alții.
- În condiții de diversitate culturală, într-o comunitate sunt creații artistice și realizări reprezentative pentru culturile existente: statui ale unor personalități din comunitate, clădiri ale diferitelor locuri de cult, cum ar fi bisericile, casele de rugăciuni, templele sau moscheele, biblioteci cu cărți în limbile materne ale locuitorilor, iar în orașele mari, chiar teatre și alte instituții culturale ale diferitelor grupuri. *Comunitatea este mai bogată și are mai multe lucruri de oferit locuitorilor ei. Oamenii au mai multe lucruri de învățat unii de la alții.*
- Societățile în care există mai multe culturi diferite se numesc *societăți multiculturale*.

Diversitatea culturală în date

La începutul anilor 2000, în județul Timiș, la o populație totală de aproximativ 320 000 de locuitori, erau:

- 85% români (peste 200 000);
- 8% maghiari (peste 25 000);
- 2% germani (peste 7 000);
- 2% sârbi (peste 6 000);
- 1% romi (peste 3 000);
- 2% alte etnii (peste 5 500).

21 Mai – Ziua Mondială a Diversității Culturale.

DESCOPERIȚI!

1. Imaginile de mai jos prezintă realități din societatea contemporană. Caută și alte informații pe Internet. Împreună cu un coleg sau o colegă, stabilește ce diferențe sunt ilustrate în aceste imagini între:
 - localitățile unde trăiesc oamenii în zilele noastre;
 - credințele existente;
 - valorile și realizările din diferite țări/ale diferitelor popoare;
 - modul de viață și relaxare, activitățile culturale și de divertisment.
2. Alegeți din lista de mai jos cuvântul care exprimă cel mai bine caracteristica societății contemporane ilustrată prin imaginile de mai jos: *unitate, întrecere, monotonie, diversitate, dezvoltare, civilizație, agitație, pericol, frumusețe, mândrie, sărăcie, credință, bogăție, democrație, culoare.*
3. Prezentați clasei diferențele identificate și cuvântul ales.

STUDIU DE CAZ

Alege dintre situațiile prezentate mai jos cazurile în care este vorba despre diversitate și precizează, pentru fiecare caz în parte, forma de diversitate manifestată.

- În Sibiu, în cele mai multe școli, elevii învață în limba română; dar, există și școli unde elevii învață în limba germană, care este limba lor maternă.
- În orașul Gherla din județul Cluj, alături de catedrala ortodoxă, există mai multe biserici ortodoxe mai mici și o catedrală catolico-armenească impunătoare. Armenii din localitate se mândresc cu biserica lor.
- În Constanța trăiesc mulți turci și tătari. Aici există un restaurant turcesc, cofetării unde se vând sarailii și baclavale, patiserii care își îmbie cumpărătorii cu șubrec și pahare de bragă.

- În multe orașe din țară există teatre cu spectacole în limba română. În unele orașe există și teatre cu spectacole în limbile unor grupuri etnice. În București, există un Teatru Evreiesc, la Timișoara, un Teatru Maghiar și German.

Pe baza cazurilor de diversitate identificate, formulează o concluzie despre societatea românească contemporană.

REFLECTEAZĂ!

Care dintre ilustrațiile alăturate ar putea înfățișa realități din țara noastră? Explică!

DEZBATERE

Este bine sau este rău că există diversitate?

Prezintă opinia ta și argumentele cu care o susții unui coleg sau unei colege care, la rândul lui/ei, îți va prezenta și argumenta opinia sa.

CALENDAR INTERCULTURAL

În grupuri de câte patru, realizați un calendar intercultural. În fiecare lună prezentați câte o minoritate culturală din România. Puteți arăta diferite tradiții și obiceiuri, portul popular sau mâncăruri specifice. Calendarul poate fi și în format electronic.

Luna septembrie

- Armenii
- Arabii
- Aromânii

VOCABULAR

diversitate = varietate, diferențiere. În condiții de diversitate, există diferențe între oameni și creațiile lor, între credințe, valori, moduri de viață.

societate multiculturală = o societate în care există mai multe culturi diferite.

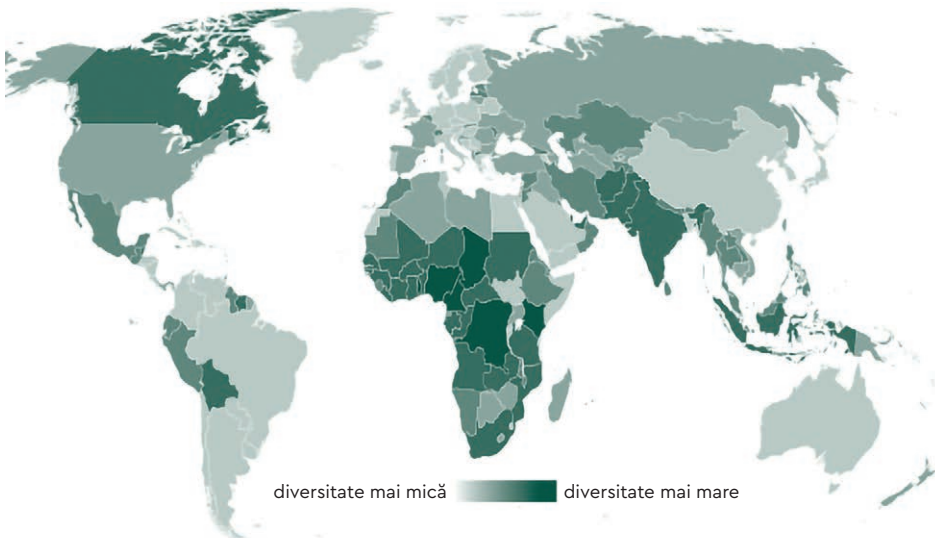

APLICĂ!

1. Privește Harta diversității culturale și formulează o propoziție despre diversitatea culturală la nivel mondial.

Prezintă propoziția ta unui coleg sau unei colege. Împreună stabiliți:

- a. care sunt continentele cu diversitate culturală mare;
- b. în fiecare continent, care sunt țările cu diversitate culturală mare;
- c. comparativ cu celelalte țări din Europa, cât de mare este diversitatea culturală în România.

Harta diversității culturale

2. Completează propozițiile de mai jos în caiet.
 - a. Oamenii pot fi creștini, musulmani sau de alte *religii*. Între ei există diferențe
 - b. În județul Timiș există localități unde, alături de români, trăiesc și oameni de alte *etnii*, cum ar fi maghiari, germani, sârbi sau ucraineni. În aceste localități există diversitate
 - c. Românii, maghiarii, germanii, sârbii sau ucrainenii au, fiecare, *cultura* proprie, pe care o păstrează și o transmit din generație în generație. Din aceasta fac parte limba maternă, tradițiile, obiceiurile, portul național, creațiile artistice etc. În comunitățile cu diferite grupuri etnice există diversitate
 - d. În Uniunea Europeană există 27 de state. În fiecare din aceste state există mai multe grupuri *etnice*, fiecare cu *religia*, *limba* și *cultura* sa. În Uniunea Europeană există diversitate,, lingvistică și
 - e. Diversitatea culturală este o caracteristică a contemporane. Verifică modul de completare cu un coleg sau o colegă.
3. Realizează o compunere scurtă în care să povestești despre lucrurile diferite pe care le-ai văzut într-o altă localitate în care ai fost în excursie. Excursia poate fi și imaginară.

Protejarea diversității

Statul român protejează diversitatea

Legea nr. 202 din 19 aprilie 2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați

Legea nr. 448/2006 din 06/12/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

Instituții publice din România care promovează diversitatea

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

www.cncd.org.ro

Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați

<https://anes.gov.ro>

Agenția Națională pentru Persoanele cu Handicap

www.anph.ro

Agenția Națională pentru Romi

www.anr.gov.ro

Departamentul pentru Relații Interetnice

<http://www.dri.gov.ro/>

Biserica de lemn din Budești-Josani, România (1643), protejată UNESCO

Comunitatea mondială/ONU protejează diversitatea

La 2 noiembrie 2001, Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) adoptă Declarația Universală privind diversitatea culturală.

În anul 2005 se încheie Convenția UNESCO privind protecția și promovarea diversității culturale.

Promovarea diversității culturale

21 mai este Ziua mondială pentru diversitate culturală, pentru dialog și dezvoltare, stabilită la inițiativa Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO).

Steagul-simbol al multiculturalității

Wiphala este steagul nativilor din Zona Anzilor, America de Sud (Argentina, Chile, Bolivia, Peru, Ecuador și Columbia), simbol al multiculturalității. Are 7 culori, imitând curcubeul, distribuite în mod egal în 49 de pătrate. Reprezintă respectul acordat egalității și diversității culturale.

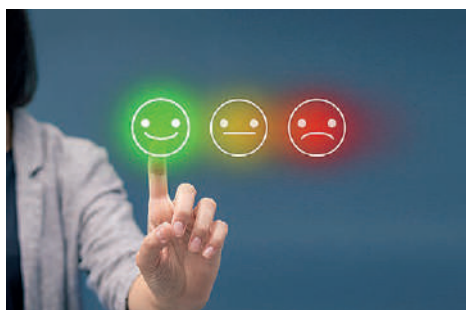

Ziua mondială pentru diversitate culturală subliniază bogăția culturală din întreaga lume și importanța dialogului intercultural pentru asigurarea păcii între popoare. (UNESCO)

EVALUARE

- Completați propozițiile în caiet:
 - Avem nevoie de diversitate pentru că
 - Diversitatea culturală trebuie
 - Societatea românească contemporană este o societate
- Transmite pe grupul de educație interculturală al clasei un mesaj cu unul dintre simbolurile următoare, pentru a arăta ce atitudine ai față de diversitatea culturală.

AMINTEȘTE-ȚI!

- Ce este un proiect?
- De ce realizăm proiecte?
- Care sunt etapele unui proiect?
- Ce experiențe pozitive din proiectele derulate în anii anteriori ați recomanda?

SFATURI UTILE

- Evaluați-vă realist resursele când vă alegeți tema!
- Deciziile se vor lua în grup.

Date în fișa de proiect

- Titlul proiectului
- Perioada de desfășurare
- Școala, clasa
- Grupul-țintă (pentru cine este proiectul)
- Scopul și utilitatea

Fișa de observare sistematică a activității și comportamentului elevului de mai jos îți arată cum vei fi evaluat pentru activitatea din cadrul proiectului. Străduiește-te să bifezi „Da” în cât mai multe căsuțe!

Caracteristica	Da	Nu
Atitudinea față de învățare		
1. Manifestare a interesului		
2. Participare la activitate		
Lucru în echipă		
3. Colaborare cu colegii		
4. Inițiative		
Comunicare		
5. Corectitudine în exprimare		
6. Vocabular adecvat		
Rezultatele învățării		
7. Aplicarea informațiilor noi		
8. Soluționarea de probleme		

PROIECT: DIVERSITATEA CULTURALĂ ÎN ȘCOALA MEA

Proiectul educațional intercultural

1. Alegerea temei

Începeți prin a vă *documenta*, culegând informații despre diversitatea culturală în școala voastră.

- *Discutați în clasă* despre cât de divers este grupul de elevi din școala voastră și ce probleme apar din cauza acestei diversități.
- Întrebați și elevi de la alte clase. Le puteți lua *interviuri* în pauze sau le puteți distribui un *chestionar* pe grupurile de discuție.

Urmăriți să aflați:

- care sunt problemele legate de diversitatea culturală din școală care trebuie rezolvate;
- cum puteți contribui la rezolvarea lor.

Decideți în grup tema proiectului; alegeți în funcție de urgența problemei și de capacitatea voastră (resursele voastre) de a o rezolva.

Găsiți *titlul* potrivit temei alese. Fiecare să propună cât mai multe titluri. Alegeți titlul pe care îl susțin și îl acceptă cei mai mulți dintre voi.

Alegeți și un *logo* al proiectului. Puteți apela la colegii care, cu ocazia derulării altor proiecte, s-au dovedit inspirați.

2. Elaborarea fișei de proiect

Planificați activitățile pe care le veți derula. Puteți folosi modelul de mai jos.

Ce veți face? (Activitățile)	De ce veți avea nevoie? (Resursele)	Cine va organiza? (Responsabilii)	Când se va întâmpla? (Lunile)
o revistă ilustrată despre diversitatea culturală	calculator imprimantă hârtie	un responsabil în fiecare grup	lunile octombrie și noiembrie

3. Derularea proiectului

Stabiliți numărul de pagini al revistei și distribuiți fiecare pagină unui grup de patru-șase elevi. Ei vor lucra la realizarea acelei pagini conform sumarului stabilit.

Un sumar de revistă conține domeniul și titlurile articolelor:

Pagina 1 conține: numele revistei (titlul proiectului vostru) și logo-ul, data apariției (perioada în care se derulează proiectul), cui se adresează revista (grupul-țintă al proiectului). În pagina 1 se publică editorialul, adică articolul care prezintă problema diversității culturale în școală, și un punct de vedere referitor la aceasta (va clarifica scopul proiectului). Realizatorii paginii 1 au și responsabilitatea de a realiza coperta și de a prezenta cuprinsul revistei.

Pagina 2 și următoarele vor fi dedicate, fiecare, câte unui domeniu de interes pentru elevi. De exemplu, puteți dedica o pagină diversității etnice. Fiecare pagină va avea rubrici. (Paginile și rubricile reprezintă activitățile și subactivitățile proiectului vostru.) Fiecare colectiv de pagină își stabilește și distribuie articolele de scris, responsabilitățile și termenele. Articolele vor fi semnate de cei care le-au scris. Pot fi și doi autori de articol. Prezentați revista în clasă, pagină cu pagină.

4. Evaluarea proiectului

Revista este rezultatul proiectului vostru.

- Trimiteți mesaje pe grupul vostru de discuții de *Educație interculturală*, prin care să arătați cum apreciați activitatea din cadrul proiectului și revista realizată

- Cereți și păreri cititorilor, fie prin mesaje scrise lăsate la bibliotecă într-o cutie sigilată, amplasată anume în acest scop, fie pe pagina clasei.
- Autoevaluați-vă, răspunzând cu sinceritate la următoarele întrebări:
 - Cum mi-am îndeplinit sarcinile?
 - Cât de bune sunt materialele la care am lucrat?
 - Cum m-am comportat în grup?
 - Cum am colaborat cu colegii? Am fost un bun coechipier?
 - Am avut inițiative?

SFATURI UTILE

- Alegeți-vă un coordonator al grupului din care faceți parte! Activitatea voastră are nevoie de coordonare pentru a ajunge la rezultatul dorit.
- Coordonatorul se va sfătui cu toți elevii din grup și le va cere părerea în orice problemă.

Distribuirea revistei!

- Tipăriți revista în cel puțin 10 exemplare.
- Oferiți un exemplar direcțiunii școlii, păstrați unul în clasă, iar pe celelalte lăsați-le la bibliotecă, pentru a fi citite de colegi.

e-Revista!

Revista poate avea și o variantă on-line. Creați-vă o pagină a clasei. Folosiți, de exemplu: <https://wordpress.com/create-blog/>

VOCABULAR

chestionar = o listă de întrebări adresate unor persoane pentru a obține informații de la acestea; instrument de cercetare a unor opinii sau probleme.

logo = desen, imagine care reprezintă simbolul sau marca unei instituții, a unui produs.

În această lecție vom învăța:

- În ce constă complexitatea identității personale.
- Ce este identitatea culturală și care sunt elementele ei.
- Ce este patrimoniul cultural.
- Cum protejăm identitatea culturală.

DEZBATERE

Discutați, în grupuri de câte patru elevi, despre caracteristicile culturale ale generației actuale de tineri.

1. Identificați cel puțin trei caracteristici.
2. Stabiliți dacă ele se regăsesc și la elevii din clasa voastră și cât de mult le determină identitatea culturală.

REFLECTEAZĂ!

Legislația românească și cea internațională protejează identitatea persoanelor, atât a celor aparținând majorității, cât și a celor aparținând minorităților naționale. Astfel, dreptul la identitate este prevăzut în toate legile drepturilor și libertăților umane.

Este benefic acest lucru pentru fiecare om?

Dar pentru societate?

COMPLEXITATEA IDENTITĂȚII PERSONALE ÎN PREZENT. IDENTITATEA CULTURALĂ PROPRIE ȘI IDENTITATEA CULTURALĂ A CELORLALȚI

Ce este identitatea culturală?

- *Identitatea personală este complexă, fiind compusă din mai multe elemente diferite, precum: înfățișarea, familia în care ne naștem, creștem și ne dezvoltăm, locul natal și domiciliul sau reședința, stilul de viață, starea materială, moștenirea culturală de la înaintași, conviețuirea cu oameni aparținând diferitelor culturi, etnii, confesiuni religioase etc.*
- *Identitatea culturală este parte a identității personale și se definește prin caracteristicile care rezultă din legătura cu o anumită cultură. Printre aceste caracteristici se numără limba maternă, valori, norme, tradiții și obiceiuri specifice respectivei culturi, moștenirea culturală.*
- *Identitatea culturală se formează pe parcursul vieții unei persoane, pe măsură ce aceasta învață limba maternă și istoria patriei, ia cunoștință de tradițiile și obiceiurile din comunitatea sa, le respectă și le duce mai departe și, nu în ultimul rând, își însușește valorile comunității. Folosirea limbii materne și participarea la viața comunității sunt elemente de bază pentru păstrarea identității culturale în grupurile etnice.*
- *Identitatea culturală este legată de apartenența la un grup, care poate fi chiar o generație. Identitatea culturală a generației tinerilor de azi este caracterizată și de apartenența la rețelele sociale în mediul virtual și de modul în care interacționează în cadrul acestora.*

INVESTIGAȚI!

Mihai Eminescu
(15 ianuarie
1850),
poetul național
al românilor,
prozator și
ziarist.

Ecaterina
Teodorescu
(15 ianuarie
1894),
cercetașă,
luptătoare în
Primul Război
Mondial.

Martin Luther
King, Jr.
(15 ianuarie
1929),
militant pentru
drepturile
afroamericanilor.

În imaginile de mai sus sunt înfățișate trei personalități rămase în conștiința oamenilor. Împreună cu o colegă sau un coleg, caută date despre ele pe Internet și răspunde la următoarele întrebări:

1. Ce au în comun aceste personalități?
2. Unde și când s-au născut și la ce interval de timp?
3. În ce domeniu/domenii s-au remarcat?
4. Ce calități umane îi caracterizau?
5. Pe care dintre cele trei personalități ai alege-o drept model demn de urmat în viața și în cariera ta? De ce?

Alcătuți împreună o listă de calități remarcabile care întregesc identitatea personală a celor trei personalități. Prezentați clasei listele întocmite.

STUDIU DE CAZ

Maria Tănase, Marea doamnă a cântecului românesc

S-a născut la 25 septembrie 1913 în București. Părinții ei, Ion Coandă și Ana, un oltean din Dolj și o ardeleană din Țara Făgărașului, au venit în capitală mânăți de sărăcie. Oameni harnici și muncitori, au făcut avere dintr-o grădină de legume și flori.

Prima „școală de muzică” a Mariei Tănase a fost acasă și în grădina părinților ei, care cântau „toată ziua, fie la supărare, fie la bucurie”. De la ei a învățat să cânte și a cântat, a dansat și a recitat bucuroasă în public, de câte ori a avut ocazia, mai întâi, la serbările școlare, apoi pe scenele teatrelor bucureștene, în sălile de radio și pe marile scene ale lumii, la New York, Roma sau Istanbul.

A fost aplaudată de public, lăudată de muzicieni, scriitori, oameni de cultură și politicieni de rang înalt. A reprezentat țara la Expoziția internațională de la New York din 1939, fiind numită și *ambasadoarea cântecului popular românesc*. Maria Tănase a cules cântece populare autentice din întreaga țară, a fost și profesoară de canto la Școala de muzică din București, unde a format mulți artiști valoroși pentru muzica românească.

(Prof. Emerit Nicolae A. Andrei, *Maria Tănase – Doamna cântecului popular românesc*, 25 septembrie 2013)

DESCOPERĂ ȘI APLICĂ!

1. Identifică în textul de mai sus aspecte caracteristice care definesc identitatea Mariei Tănase.
2. Scrie-le în caiet, într-un tabel cu două coloane, ca în exemplul următor, și încercuiește aspectele caracteristice pentru identitatea ei culturală.

Familia	Tănase; tatăl: Ion Coandă Tănase; mama: Ana Tănase
Preferințe	
Localitate de domiciliu	
Limba maternă	
Etnia	
Cetățenia	
Profesia	
Realizări	
Loc în comunitate	

3. Pe baza datelor din tabel, formulează trei propoziții despre complexitatea identității unei persoane.

Păstrarea identității culturale în date și fapte

- Pentru toți copiii aparținând unor minorități naționale, *statul asigură dreptul de a învăța limba și literatura maternă, istoria și tradițiile minorității naționale respective și educația muzicală.*
- În București există o școală cu predare în limba maghiară și una cu predare în limba germană. Ambele școli au atât clase de ciclul primar, cât și gimnazial și liceal. Asemenea școli există peste tot în țară, acolo unde există și copii maghiari sau germani de vârstă școlară.
- În perioada 1949–1951 a fost înființată prima școală de limba romani din țară, care funcționează și astăzi în localitatea Măguri din județul Timiș. Aici, populația de etnie romă este majoritară (80%), fiind formată, în mare parte, din familii de lăutari, meseriași, oameni de afaceri.

REFLECTEAZĂ!

Gândește-te ce elemente construiesc identitatea ta personală și realizează o autocaracterizare.

REFLECTEAZĂ!

De ce trebuie ocrotite obiectele de patrimoniu cultural?

JOC!

Reporterul cultural și ghidul local

la un interviu unei colege sau unui coleg de clasă.

1. Cere-i să dea exemple de monumente istorice din localitatea de domiciliu sau din județul vostru.
2. Roagă-l să îți dea cât mai multe informații despre unul dintre acestea. Dacă este nevoie, acordă-i câteva minute să se documenteze pe internet.

Monumentul Eroilor din Sărata Monteoru, județul Buzău.

Caută pe Internet și află în cinești a fost ridicat monumentul înfățișat mai sus. Ce fapte de eroism au săvârșit aceștia?

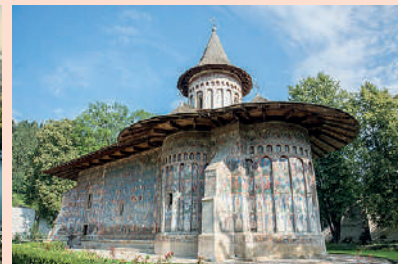

INVESTIGAȚI!

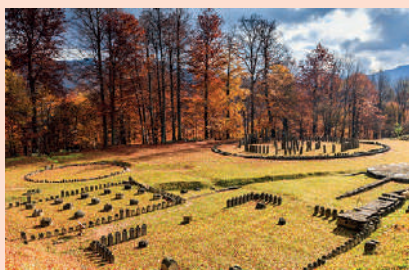
Patrimoniul cultural

Delta Dunării

Mănăstirea Voroneț

Cetatea Sarmizegetusa

Dansul Călușului

Mărțișorul

Ilustrațiile înfățișează câteva dintre elementele de patrimoniu cultural național recunoscute la nivel mondial prin includerea lor în lista obiectivelor ocrotite de Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO).

1. Stabiliți ce au în comun și prin ce se deosebesc aceste obiective.
2. Căutați pe Internet sau pe site-ul Institutului Național al Patrimoniului, la adresa www.old.cimec.ro, lista completă a obiectivelor din România ocrotite de UNESCO.
3. Din această listă, alegeți câte un obiectiv istoric, unul natural și unul artistic/o activitate tradițională. Prezentați-le clasei! Pentru fiecare obiectiv, pregătiți o fotografie și menționați locul în care se află și pot fi văzute. Trimite aceste informații pe grupul vostru de educație interculturală.
4. Propuneți o valoare din patrimoniul cultural românesc care să fie inclusă pe lista UNESCO. Susțineți-vă propunerea cu argumente.

Dacă tu sau colega/colegul cu care lucrezi sunteți elevi care aparțineți unei minorități naționale, străduiți-vă să găsiți obiective de patrimoniu ale etniei voastre, fie din localitatea de domiciliu, fie din județ sau din toată România.

Protejarea patrimoniului cultural

Statul român protejează patrimoniul cultural

- Legea nr. 26/2008 și Legea nr. 182/2000 de protejare a patrimoniului cultural național
- Legea nr. 311/2003 (Legea muzeelor și a colecțiilor publice)
- protejarea a monumentelor istorice
- În România se aniversează Zilele Europene ale Patrimoniului (în luna septembrie, începând cu anul 1995)

Instituții în România care protejează patrimoniul cultural

- Institutul Național al Patrimoniului
- Ministerul Culturii
- Comisia Națională a României pentru UNESCO
- Muzeu, asociații și fundații, organizații

Comunitatea mondială protejează patrimoniul cultural

Anual, UNESCO propune valori ale patrimoniului cultural mondial care să fie ocrotite.

2018 a fost declarat Anul European al Patrimoniului Cultural.

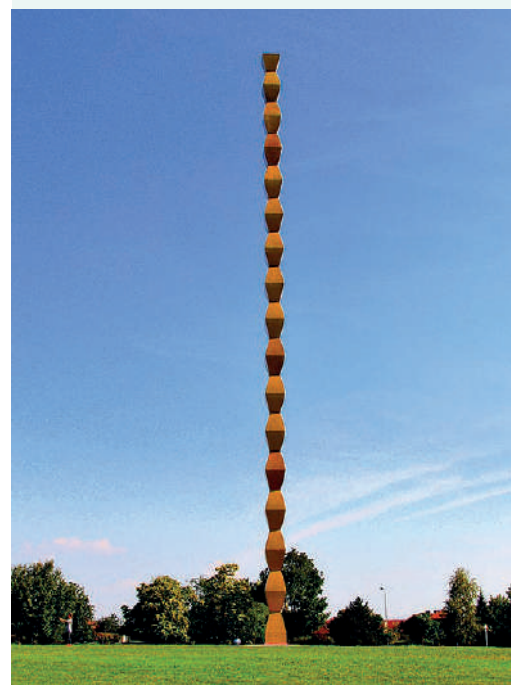
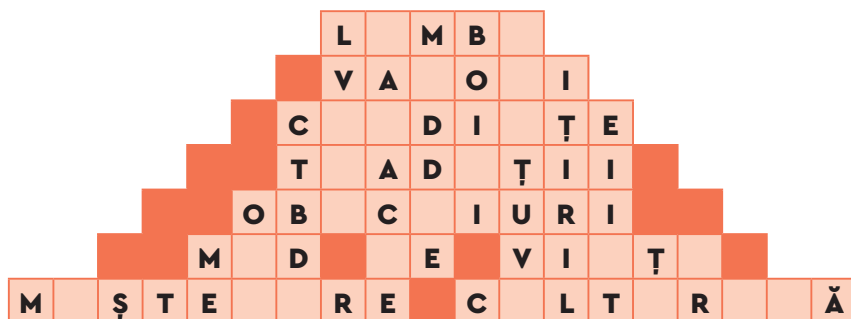
Jurnalul dublu

Notează, într-un tabel cu două coloane, gânduri sau observații referitoare la patrimoniul nostru cultural. Completează tabelul conform modelului.

Despre patrimoniul nostru cultural	Gândurile sau observațiile mele
În patrimoniul nostru cultural sunt incluse monumente arhitecturale remarcabile, precum Mănăstirea Voroneț.	<ul style="list-style-type: none"> - Societatea românească protejează monumentele de patrimoniu cultural. - Mănăstirea Voroneț este una dintre cele mai frumoase realizări arhitecturale din țară.
Pe lângă monumente arhitecturale, din patrimoniul nostru cultural fac parte și	<ul style="list-style-type: none"> - -
În muzeele de istorie se găsesc multe obiecte de cultural.	<ul style="list-style-type: none"> - -

EVALUARE

Completează literele lipsă din cuvintele care alcătuiesc piramida identității culturale și arată elemente care compun identitatea culturală a unei persoane.

Constantin Brâncuși,
Coloana Infinitului.

VOCABULAR

patrimoniu = avere, comoară; totalitatea bunurilor unei persoane, ale unui grup sau ale unei colectivități.

patrimoniu cultural = totalitatea valorilor (creațiilor) realizate de oamenii unui popor, păstrate și transmise din generație în generație, ca o moștenire de preț din trecut și ca simbol al identității naționale.

APLICĂ!

Scrie un eseu de o jumătate de pagină despre responsabilitatea față de patrimoniul nostru cultural.

CALENDAR INTERCULTURAL

Luna octombrie

- Bulgarii
- Cehii
- Croații

În această lecție vom învăța:

- Ce sunt tradițiile și obiceiurile.
- Care sunt cele mai cunoscute tradiții și obiceiuri.
- Care este relația dintre tradiții și moștenirea culturală.

24 iunie este Ziua lei românești. Este o zi universală, fiind serbată atât în țară, cât și în comunitățile românești din străinătate.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI COMUNE/DIFERITE ALE CULTURILOR

STUDIU DE CAZ

Tradiții și generații

Bunica, mama și fiica vorbesc despre sărbători:

Bunica	Mama	Fiica
De 1 Decembrie m-am îmbrăcat întotdeauna în costum popular.	De 1 Decembrie urmăresc la televizor parada militară și manifestările de la Alba Iulia.	De 1 Decembrie mergem în excursie la Alba Iulia. Voi avea o cocardă tricoloră la piept.
În Seara de Ajun aștept colindătorii. Le dau nuci, mere și covrigi.	Pentru colindători pregătesc mere, portocale și bani.	În Seara de Ajun ascult colinde la radio sau la televizor.
De sărbători trimiteam și primeam întotdeauna felicitări. Așteptam cu nerăbdare să vină poștașul.	De sărbători trimit și primesc felicitări pe telefon. Uneori, primesc aceleași mesaje cu urări de la persoane diferite.	De sărbători ne trimitem mesaje cu felicitări pe grupurile de discuții. Eu, cel mai adesea, primesc și trimit felicitări animate care se găsesc în telefonul mobil.
De 24 iunie mă îmbrac cu ie.	Am de la bunica o ie pe care o îmbrac, în fiecare an, la 24 iunie.	La 24 iunie, toate fetele ne îmbrăcăm cu ie.

APLICĂ!

INVESTIGAȚI!

În grupuri de câte patru elevi, căutați informații despre tradițiile și obiceiurile prin care sunt marcate evenimentele importante ce au loc periodic în localitatea voastră. Întrebați-vă părinții despre modul cum se desfășoară aceste evenimente. Culegeți informații și din presă sau de pe Internet. Folosiți informațiile culese pentru a realiza prezentări ale tradițiilor și obiceiurilor din localitatea voastră.

Pe baza întrebărilor de mai jos, discută cu un coleg sau o colegă despre modul în care sunt păstrate tradițiile și obiceiurile de la o generație la alta:

- Tradițiile se transmit de la o generație la alta?
- În familia voastră, tradițiile se păstrează la fel ca pe vremea bunicilor?
- E bine sau e rău că se schimbă modul în care păstrăm tradițiile?

Formulați o concluzie despre transmiterea și păstrarea tradițiilor de la o generație la alta.

Tradiții și obiceiuri din România

REFLECTEAZĂ!

1. Cât de atașat ești de tradițiile și obiceiurile din familia ta?
2. Menționează tradițiile și obiceiurile care îți plac cel mai mult. De ce?

INFO

Ce sunt tradițiile și obiceiurile

- Tradițiile și obiceiurile sunt *idei, credințe, valori și comportamente* transmise din generație în generație. Li se mai spune și *datini*; **ne sunt date** de generațiile anterioare **să le dăm** mai departe, generațiilor care ne vor urma. Obiceiurile sunt legate de viața și munca oamenilor, de momentele și evenimentele importante din viața și activitatea lor acasă, în familie și în colectivitate. Sunt gesturi, comportamente, acțiuni, ritualuri care marchează aceste momente; au devenit obiceiuri *în timp*, prin repetare. Obiceiurile transmise de *la o generație la alta* au devenit tradiții.
- Pot fi *sărbători religioase, ceremonii, serbări, târguri și expoziții, întreceri și concursuri, întruniri* etc. care marchează evenimente importante pe parcursul anului (venirea primăverii, sfârșitul anului, Anul Nou) sau momentele importante din viața oamenilor (nașterea, căsătoria, sfârșitul vieții). De asemenea, sunt tradiții și obiceiuri: *portul popular, mâncărurile și meșteșugurile tradiționale, muzica și dansurile populare*.
- Tradițiile și obiceiurile sunt *parte din moștenirea noastră culturală*.

Sărbătorirea zilei de naștere

În fiecare an, ne sărbătorim zilele de naștere. Cei născuți în ziua de 14 mai, spre exemplu (aici intrând și gemenii), dau petrece-re de aniversare, la inițiativa lor, a familiei, a prietenilor sau a colegilor de serviciu/școală/grup social de apartenență. De obicei, sărbătoritul organizează o masă festivă pentru membrii familiei și invitați, se cântă și se dansează; sărbătoritului i se aduc cadouri și i se fac surprize. Persoanele cu notorietate (foarte cunoscute) sunt aniversate și de comunitatea în care s-au născut sau trăiesc, de poporul din care fac parte sau la nivel internațional.

CALENDAR INTERCULTURAL

Luna noiembrie

• Evreii

VOCABULAR

meșteșug = talent, îndemânare, dibăcie, pricepere, abilitate, iscusință, îndeletnicire de a meșteri (executa) obiecte practice de uz casnic-gospodăresc utile în gospodărie sau produse de artizanat.

ritual = rânduială, desfășurarea unei acțiuni conform unei ordini prestabilite. Ceremonial desfășurat după reguli tradiționale cu diferite prilejuri: al slujbelor religioase, al nașterii, căsătoriei, morții, al semănatului sau al culesului.

ACTIVITATE DE GRUP

În grupuri de câte patru elevi povestiți despre tradițiile și obiceiurile din familiile voastre.

- Fiecare elev să spună câte o poveste.
- Notați pe o coală de flip chart, separat, tradițiile și obiceiurile comune, respectiv tradițiile și obiceiurile diferite.
- Formulați cel puțin o explicație pentru faptul că aveți tradiții și obiceiuri atât comune, cât și diferite. Notați pe coală *cuvântul-cheie* din această explicație.
- Expuneți colile de flip chart în clasă.

După vizionarea afișelor expuse de colegi, formulați o concluzie privind factorii care determină diversitatea tradițiilor și obiceiurilor între grupuri.

Tradiții și obiceiuri în date și fapte

- Mâncărurile tradiționale la români sunt preparate din carne de porc.
- La musulmani, tradițional, se mănâncă preparate din carne de oaie.
- Toamna, și românii, și maghiarii sărbătoresc *Ziua Recoltei*.
- În Spania, Portugalia, în sudul Franței și în țări din America Latină sunt populare luptele cu tauri, numite coride. În Franța, susținătorii coridelor spun că acestea fac parte din patrimoniul cultural al unor orașe din zonă. Militanții pentru drepturile animalelor le consideră acte de cruzime împotriva animalelor și cer interzicerea lor.
- În Italia, este renumit Carnavalul de la Veneția, unde, pe străzi, se pot vedea oameni îmbrăcați în costume de epocă și purtând măști deosebite.
- Anul Nou se serbează pe toate continentele. Tradițional, la români, de Anul Nou se colindă cu Plugușorul și cu Sorcova. În China, Anul Nou se serbează primăvara. Cu acest prilej se organizează o paradă nocturnă cu lampioane (Festivalul Lampioanelor).

„Hora de la Aninoasa”

EVALUARE

Completează pe caiet cadranul cu câte două exemple de tradiții pentru fiecare categorie, după modelul dat.

Tradiții ale familiei tale	Tradiții din zona ta
Prânzul de duminică împreună	Zilele orașului
Tradiții naționale românești	Tradiții ale minorităților naționale
Vopsitul ouălor de Paște	„Stropitul” fetelor în a doua zi de Paște, de către băieți (tradiție maghiară)
Tradiții comune pentru toate categoriile de mai sus	
Împodobirea bradului de Crăciun	

APLICĂ!

Tradițiile și obiceiurile noastre sunt promovate și prin emisiunile filatelice.

1. Privește cu atenție timbrul alăturat și, pe baza ilustrației, descrie obiceiul „sorcovitului” de Anul Nou.
2. În grupuri de câte trei, pregătiți și prezentați câte o scenetă cu tradiții și obiceiuri de Anul Nou în comunitatea voastră.
3. Participă activ la o șezătoare cu clasa, în care invitații speciali sunt rapsozi ai minorităților naționale din zona ta.
4. Învățați și interpretați cântece din repertoriul lor și dansați, împreună cu ei, dansuri tradiționale românești și ale minorităților respective. Puteți folosi, ca decor, pe tabla electronică a clasei, o imagine cu tabloul „Hora de la Aninoasa” al pictorului român Theodor Aman.

Tradițiile și obiceiurile noastre

- În patrimoniul poporului nostru avem numeroase tradiții, obiceiuri și meșteșuguri moștenite, din generație în generație. Unele sunt creații specifice românilor, altele sunt creații ale etniilor care trăiesc alături de români. Ne mândrim și cu tradiții și obiceiuri comune, născute din conviețuirea în spațiul carpato-danubiano-pontic și păstrate cu sfințenie în memoria colectivă.
- Împreună cu creațiile artistice, literare, muzicale și plastice, acestea alcătuiesc folclorul unei zone sau al unei țări. Cele mai multe tradiții și obiceiuri se păstrează la sate.

AMINTEȘTE-ȚI!

- Cum alegem tema proiectului?
- De ce întocmim fișa de proiect?
- Ce scriem în fișa de proiect?

Nadia Comăneci

Ana Aslan

Care este problema?

- Personalitățile noastre nu sunt cunoscute îndeajuns.
- Nu ne sunt nouă cunoscute și nu sunt cunoscute nici altora.
- Nu le cunoaștem suficient de bine nici realizările.

Care este scopul?

- Să ne cunoaștem oamenii de știință, artiștii, inventatorii etc. și să le putem aprecia meritele.

PROIECT: PERSONALITĂȚI LOCALE

Proiectul educațional intercultural

1. Alegerea temei

Pentru început, documentați-vă despre personalitățile din județul vostru care au avut realizări în domeniul științific, literar, artistic sau contribuții la dezvoltarea economică, socială și culturală a zonei.

- *Discutați în clasă* despre asemenea personalități și stabiliți cât de mulți elevi cunosc personalitățile locale și realizările lor.

Anghel Saligny

George Enescu

Ștefan Luchian

Traian Vuia

Urmăriți să aflați:

- care sunt personalitățile locale cunoscute și cele mai puțin cunoscute;
- cât de bine le sunt cunoscute realizările;
- cât de bine sunt cunoscute personalitățile grupurilor minoritare.

Proiectul vostru va contribui la cunoașterea personalităților locale care au fost recunoscute la nivel național și internațional. Pot fi artiști, scriitori, sportivi, oameni de știință, inventatori, economiști, ingineri, constructori, medici etc.

Decideți în grup care este tema proiectului, stabiliți titlul și alegeți un logo.

2. Elaborarea fișei de proiect

Numele proiectului:

Durata: 4 săptămâni

Ce veți face? (Activitățile)	De ce veți avea nevoie? (Resursele)	Cine va organiza? (Responsabilii)	Când se va întâmpla? (Săptămâna/ luna)
o expoziție despre personalitățile locale	sfoară cleme cartoane lipici	responsabilii fiecărui grup	luna decembrie

3. Derularea proiectului

- Constituiți grupele care vor realiza exponatele înfățișând personalitățile locale.
- Fiecare grupă își alege o personalitate locală despre care va realiza exponate: planșe cu fotografii, mărturii ale celor care au cunoscut-o, articole din presă despre realizările sale, aplicațiile acestora, dacă e cazul.
- Solicitați informații de la bibliotecă sau de la muzeu, căutați pe Internet și adunați materialele necesare pentru realizarea exponatelor.
- Realizați exponatele și organizați expoziția.
- Fiecare grupă va prezenta clasei aspectele importante din viața și creația personalității locale despre care s-a documentat.
- Adresați-vă conducerii școlii pentru a obține permisiunea să le afișați și în școală. Identificați locul cel mai potrivit pentru a fi expuse și înființați un „punct de informare” pentru elevi.

4. Evaluarea proiectului

Expoziția este rezultatul proiectului vostru.

- Trimiteți mesaje pe grupul vostru de discuții de *Educație interculturală* prin care să arătați cum apreciați activitatea din cadrul proiectului și expoziția realizată.

- Cereți și părerile cititorilor, fie prin mesaje scrise lăsate la bibliotecă într-o cutie sigilată, amplasată anume în acest scop, fie pe pagina clasei.
- Autoevaluați-vă, răspunzând cu sinceritate la următoarele întrebări:
 - Ce am învățat din acest proiect?
 - Ce am învățat despre personalitățile din județul meu și despre realizările lor?
 - Ce am învățat despre colegii mei?
 - Ce am învățat despre mine?

e-Expoziție!

Expoziția poate avea și o variantă electronică. Fiecare exponat poate fi realizat și în variantă de diapozitiv și proiectat pe un monitor/o tablă inteligentă.

PORTOFOLIU

Realizați portofoliul proiectului care să conțină:

- Fișa de proiect
- Exponatele realizate
- Fișe cu observații consemnate în timpul derulării activităților.

Fișa de observare sistematică a activității și comportamentului elevului

Caracteristica	Da	Nu
Atitudinea față de învățare		
1. Manifestare a interesului		
2. Participare la activitate		
Lucru în echipă		
3. Colaborare cu colegii		
4. Inițiativă		
Comunicare		
5. Corectitudine în exprimare		
6. Vocabular adecvat		
Rezultatele învățării		
7. Aplicarea informațiilor noi		
8. Soluționarea de probleme		

În această lecție vom învăța:

- Ce este patriotismul.
- Cum se manifestă patriotismul.
- De ce suntem patrioți.

VOCABULAR

faimă = renume, nume bun.

patriot = persoană care își iubește propria țară.

patriotism = dragoste de țară.

CALENDAR
INTERCULTURAL

Luna decembrie

- Germanii
- Grecii

ACTIVITATE DE GRUP

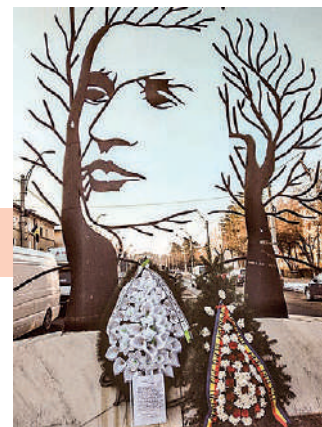
1. Scrie în caiet cel puțin cinci cuvinte care au legătură cu patriotismul. Apoi, comunică-le colegilor și explică de ce le-ai ales. Toate cuvintele alese de elevi vor fi notate pe tablă.
2. Fiecare elev va alege un cuvânt de pe tablă și va construi cu el o propoziție despre patriotism, pe care o va citi clasei. Propozițiile pot fi trimise pe Grupul clasei pentru ca toți elevii să le poată citi. Copiați-le într-un singur document și denumiți-l „Opinia clasei noastre despre patriotism”.

PATRIOTISMUL ȘI MANIFESTĂRILE SALE

DESCOPERIȚI!

Citește fragmentul de mai jos din *Scrisoarea III*, în care Mihai Eminescu aduce în discuție lupta domnitorului Mircea cel Bătrân cu turcii, și explică ce a vrut să transmită poetul despre patriotism.

Mihai Eminescu în viziunea artistului Eremia Costel Grigorescu, Onești.

<https://amprintadeonesti.ro/>

Îți poți aminti de la orele de istorie prin ce se caracterizează personalitatea lui Mircea cel Bătrân (domn al Țării Românești, cu mici întreruperi, între 1386–1418) și cine a fost Baiazid.

*Eu? Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul...
Și de-aceia tot ce mișcă-n țara asta, râul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este,
Dușmanit vei fi de toate fără-a prinde chiar de veste;
N-avem oști, dară iubirea de moșie e un zid
Care nu se-fiorează de-a ta faimă, Baiazid!*

Notează în caiet răspunsurile la următoarele întrebări:

1. Cum și-a arătat domnitorul Mircea cel Bătrân dragostea de țară în vreme de război?
2. Cum își putea arăta domnitorul dragostea față de țara sa pe timp de pace?
3. Ce rol a avut dragostea de țară în lupta cu turcii? În ce sens trebuie să înțelegem afirmația poetului că dragostea de țară e „un zid”?
4. Cum crezi că își pot arăta oamenii din zilele noastre – ingineri, profesori, medici, constructori, agricultori, sportivi, funcționari la primărie, avocați, polițiști, comercianți etc. – dragostea de țară?
5. Tu cum o poți arăta?
6. Care dintre următoarele caracteristici definesc un patriot român? Explică!
 - nașterea pe teritoriul României;
 - cunoașterea limbii și literaturii române;
 - cunoașterea istoriei și a geografiei României;
 - cunoașterea și practicarea tradițiilor și obiceiurilor românești;
 - îndeplinirea îndatoririlor de cetățean;
 - afirmarea în știință, artă sau sport.